מצוה קכה היא שצונו להוציא הבכורים ולהביאם למקדש והוא אמרו יתברך ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה׳ אלהיך ומבואר שהמצוה הזאת אינה נוהגת אלא בפני הבית ולא יובאו [א]אלא מפירות ארץ ישראל [ב]וסוריא ועבר הירדן ומשבעת המינין לבד וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת בכורים [ג]והתבאר שם שהם נכסי כהן כלומר פירות הבכורים.

מצוה קכו הוא שצונו להוציא תרומה גדולה והוא אמרו ית׳ ראשית דגנך וגו׳ תתן לו ומצוה זו אינה נוהגת מן התורה אלא בארץ ישראל וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת תרומות.

מצוה קכז היא שצונו להוציא המעשר מצמח הארץ והוא אמרו ית׳ *[ד]כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה׳ תרומה* וכל מעשר הארץ לה׳ הוא וכבר באר הכתוב שהמעשר הזה ללוים וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת מעשרות וזה הוא הנקרא מעשר ראשון ואינה חובה מן התורה אלא בארץ *ישראל.

מצוה קכח היא שצונו להוציא מעשר שני והוא אמרו עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה *ולשון ספרי שנה שנה* מלמד שאין מעשרין אותו משנה לחברתה אין לי אלא מעשר שני שבו דבר הכתוב מנין לרבות שאר מעשרות תלמוד לומר עשר תעשר ולשון התורה הוא להיות זה המעשר עולה לירושלים ויאכלוהו

[א]משמע מכאן דלמעוטי הו״ל ידעינן מהך קרא דראשית בכורי אדמתך וכ״ה להדיא בס׳ הי״ד בה׳ בכורים (רפ״ב) והמקור לזה הוא בתוספתא בשקלים (ספ״ג) ומפרשי הרמב״ם לא העירו בזה, דאילו מש״ס דילן ב״ב (ד׳ פ״א) וחולין (ד׳ קל״ו) שהביאו, ממעט הו״ל מקרא אשר תביא מארצך ורבנו בעצמו הביא זה הפסוק בפירושו בכלים (פ״א מ״ו) ע״ש והנה בב״ב שם איצטריך קרא דראשית בכורי אדמתך למעוטי אדמת כותי וכתב שם הרשב״ם דב׳ פעמים כתוב ראשית בכורי אדמתך באלה המשפטים ובכי תשא חד למעוטי אדמת כותי וחד למעוטי אדמת גר שהרי הגר עצמו מן המביאים ולא קוראים הוא ואתא האי קרא למעוטי דהקונה מפירות קרקע שלו לא מביא ולא קורא והתוס׳ כתבו דחד אדמתך דרשינן הנוטע בתוך שלו והבריך לתוך של חברו דאינו מביא משום דכתיב אדמתך עד שיהיו כל הגדולים מאדמתך כו׳ ע״ש ורבנו י״ל לשיטתו דפסק שם (פ״ד ה״ג) דגר מביא וקורא וגם אדמת כותי אינו ממעט כמ״ש (פ״ב הט״ו) ורק פוסק שם (ה״י) דנוטע בתוך שלו והבריכו להוך של חבירו דאינו מביא משום דכתיב אדמתך ואייתר ליה לדידיה אדמתך השני ועדיף ליה למעוטי הו״ל כמ״ש בתוספתא ולא מקרא דמארצך משום דהוא קרא מוקדם בתורה והא דכתב שם (הי״ב) האריסין והחכירין ובעלי זרוע שאונסין את הבעלים ולוקחין מהם ארצותם בפחות והגזלנין אינן מביאים בכורים כו׳ שנאמר בכורי אדמתך כולם מחד אדמתך הנ״ל דריש דא״צ לאלו מעוט אחר וכדמשמע להדיא בבכוריים (משנה ב׳) ע״ש, עוד י״ל דמארצך איצטריך להא דאר״א במנחות (ד׳ פד:) מארצך ולא כל ארצך להוציא תמרים שבהרים כו׳ וכמ״ש רבנו (בהל׳ ג׳) ע״ש, שוב ראיתי בחי׳ הרמב״ן בב״ב שם דכתב בזה״ל ובמסכת בכורים דריש אדמתך ולא דריש ארצך והנה לפנינו בבכורים ליתא כלל מזה ולכאורה באמת יש לעמוד למה לא נזכר דין דהו״ל פטור בכל מסכת בכורים אבל הא חזינן דלפני הרמב״ן היה זה ובודאי כן היתה הגירסא במשניות דבכורים לפני הרמב״ם וכן בסמ״ג במ״ע זו (סי׳ קל״ט) כתוב כך ובארץ ישראל בלבד שנאמ׳ ראשית בכורי אדמתך ונרשם שם פ״ב דמס׳ בכורים ד׳ פ״ה. (ובכתובים הראיתי הרבה דברי חז״ל שנשמטו מש״ס שלנו והובאו בדברי הראשונים ואכמ״ל בפרט זה אך נביאה דברים אחדים לדוגמא מפסקי הרמב״ם ז״ל שחפשו מקורו ולא מצאו באשר בש״ס שלנו נשמטו הדברים, ברמב״ם בה׳ דעות (פ״ב) כל הכועס כאילו עובד ע״ז וכ״ה בפיה״מ באבות (פ״ב מ״י) ובתשובותיו (סי׳ ק״ס) ולא נמצא הך לישנא בש״ס והראו מקורו מזהר בהרבה מקומות וממדרש לעולם ועי׳ בשו״ת יד אלעזר (סי׳ ל״ב) ואולם בשו״ת הרשב״ש (סי׳ ש״ע) הביא מאמר זה כלשונו מנדרים ועי׳ במהרש״א לשבת (ד׳ ל:) ועי׳ בירושלמי שקלים (פ״ב ה״ה) תמיהני אם לא הוה בהכ״נ בית ע״ז ובתקלין חדתין שם משום כל הכועס כאלו עע״ז; בה׳ תשובה (פ״ג ה״ו) חשב בין אלו שאין להם חלק לעוה״ב העושה עבירות בפרהסיא כיהויקים כו׳ והמושך ערלתו ע״ש ולא מצאו כ״ז בש״ס והערו מקורו מירושלמי פיאה (פ״ק ה״א) וע״ש בגליון הש״ס ואמנם בשו״ת מהרי״ט ח״ב או״ח (סי׳ ד׳) ויו״ד (סי׳ מ״ט) נראה שהיה לו כ״ז בגירסת הש״ס דילן ע״ש, ועי׳ בס׳ הרוקח (סי׳ רל״ג) שכתב בזה״ל ביומא א״ר יוסי למה כהן גדול אינו נכנס בחלוק שיש לו שפה שלא יאמרו בתוך השפה הוא נותן מן השקלים ולא במנעל ולא בסנדל ולא בקמיע אלא בתפילין ע״ש והייתם נקיים מה׳ ומישראל ע״כ וליתא לפנינו זה לא במסכת יומא ולא בכל הש״ס ואפשר שמאמר זה היה מקור נפתח למ״ש הרמב״ם בה׳ כלי המקדש (פ״ט) וכ״ה ברמב״ן בפ׳ תצוה דלמעיל לא היה בית יד והראב״ד בהשגותיו כתב זה מנין לו ועי׳ בפרי מגדים באו״ח (סי׳ כ״ז) מה שכתב בזה ועי׳ רש״י תענית (ד׳ י״א) ובחי׳ על הרמב״ם הארכתי בזה ועי׳ לעיל (דף ז׳ אות א׳).

[ב]בא״א ליתא למלות סוריא ועבר הירדן וכ״ה הנכון ע״ל בפתח דבר (אות ו׳). [ג]בנ. ושם נתבאר שהבכורים נכסי כהן והנה בא״א ליתא כלל זה ובערבי כמש״ל. [ד]החינוך (מצוה שצ״ה) מביא ג״כ שני הפסוקים וידוע דדרכו תמיד להעתיק לשון רבנו בסה״מ ועי׳ ברמב״ן בשרש י״ב שהיה לפניו הגי׳ בכאן רק הפסוק השני דוכל מעשר הארץ וכתב דלא הוכשר בעיניו משום דזה לא מיירי במע״ר כלל וכן בזהר הרקיע במ״ע (סי׳ ל״ד) כתב ע״ז דשגגה היא ובקנאת סופרים כתב דט״ס נפלה בכאן וצ״ל הפסוק הראשון כי את מעשר בני ישראל וגו׳ והנה בערבי כתוב רק הפסוק הראשון ובא״א איתא רק הפסוק השני ובס׳ הי״ד בה׳ מתנות עניים (פ״ו) ובה׳ מעשר (פ״א) הביא רבנו רק הקרא הראשון ובקרית ספר להמבי״ט